

Informacja na temat Raportu dotyczącego krzywdzenia dzieci w Polsce

Donald Tusk, Prezes Rady Ministrów, w wygłoszonym 2 maja 2008 r. orędziu, zapowiedział przygotowanie raportu dotyczącego krzywdzenia dzieci w Polsce.

Raport został opracowany w lipcu w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej i zawiera:

1. Diagnozę zjawiska przemocy w rodzinie wobec dzieci na podstawie badań przeprowadzonych przez TNS OBOP;
2. Działania Rządu na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym:
  - a) ustawodawstwo;
  - b) programy krajowe;
3. Opis działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie wobec dzieci na szczeblu wojewódzkim;
4. Przedstawienie wybranych działań samorządów lokalnych oraz organizacji pozarządowych, jako przykłady „dobrych praktyk”.

Wyniki badań

W maju i w czerwcu 2008 r. TNS OBOP zbadał problem przemocy w rodzinie wobec dzieci.

Celem było oszacowanie rozmiarów zjawiska, zidentyfikowanie postaw społecznych i reakcji na przemoc oraz opis stereotypów związanych z przemocą wobec dzieci. W badaniu wzięto pod uwagę cztery formy przemocy: psychiczną, ekonomiczną, fizyczną oraz seksualną.

Badanie – 3 000 wywiadów – zostało przeprowadzone na ogólnopolskiej, losowej, reprezentatywnej próbie Polaków w wieku 18 i więcej lat, a także na podstawie 502 wywiadów przeprowadzonych z przedstawicielami grup zawodowych „pierwszego kontaktu”:

- pedagogów;
- policjantów;
- kuratorów;
- pracowników służby zdrowia;
- pracowników socjalnych Ośrodków Pomocy Społecznej.

Z przeprowadzonych badań wynika, że **15% Polaków** posiadających dzieci do 18 roku życia stosowało wobec nich przemoc **przynajmniej raz**; **12% - więcej niż raz**; **1% - wiele razy**.

Przemoc fizyczną wobec swoich dzieci stosowało **9%** rodziców, w tym w formie klapsów - 56%, szarpania i popychania - 20%, uderzenia lekko ścierką, paskiem lub innym przedmiotem - 15%, ciągnięcia za ucho, włosy - 5% , uderzeń dziecka paskiem lub innym przedmiotem, tak że na ciele dziecka pozostały ślady (siniaki, skaleczenia) - 5%. Do stosowania innych form przemocy fizycznej przyznało się 4% rodziców.

Przemoc psychiczną stosowało **8%** badanych, a **2%** rodziców - **przemoc ekonomiczną**. Do stosowania wobec swojego dziecka **przemocy seksualnej** przyznało się mniej niż **1%** badanych.

Na pytanie, czy w gospodarstwie domowym, w którym mieszkasz, dochodziło do przemocy wobec dzieci:

- 12% badanych odpowiedziało: tak,
- 9%, tak - do przemocy psychicznej;
- 7% tak - do przemocy fizycznej;
- 3% tak - do przemocy ekonomicznej;
- mniej niż 1% - do przemocy seksualnej wobec dzieci.

Z przeprowadzonych badań wynika, że ofiarami przemocy (psychicznej, ekonomicznej lub fizycznej), której sprawcami są rodzice, częściej padają **chłopcy, niż dziewczynki**.

Z deklaracji sprawców można wyciągnąć wnioski, że przestajemy stosować przemoc wobec dzieci w miarę ich dorastania. Część z nas (22%) przestała bić dzieci przed ukończeniem przez nie 7 roku życia. Jedna trzecia rodziców (34%) po raz ostatni uderzyła dziecko, gdy miało od 7 do 10 lat; 25% - od 11 do 15 lat.

Osoby bite w dzieciństwie często biją własne dzieci: **35% bitych rodziców** przynajmniej raz uderzyło swoje dziecko.

Często kłopoty w życiu odreagowujemy na słabszych. Prawie jedna piąta (**19%**) badanych przyznaje, że dopuściła się przemocy wobec swojego dziecka w momencie, gdy miała kłopoty w pracy; jedna trzecia (**30%**) - gdy miała problemy w rodzinie lub życiu osobistym.

Czterech na stu sprawców przemocy wobec swoich dzieci przyznaje, że dopuściło się krzywdzącego dziecku czynu (przemocy psychicznej, fizycznej, ekonomicznej bądź seksualnej) **pod wpływem alkoholu**.

Badający pytali, czy rodziny, w których występuje przemoc, zwracają się po pomoc do specjalistycznych instytucji. Okazało się, że zdecydowana większość (**82%**) rodzin **nie korzystała** z pomocy żadnych organizacji. Tylko **18%** poprosiło o pomoc instytucjonalną. Z takiego wsparcia korzystały rodziny stosujące psychiczną przemoc wobec dzieci (21%), rodziny w których doszło do przemocy fizycznej (13%) oraz rodziny z problemem przemocy ekonomicznej (12%).

Aż w połowie przypadków respondenci oceniali otrzymaną pomoc jako **w pełni skuteczną**

Najczęściej, ze względu na swój zawód, z przypadkami przemocy wobec dzieci mają do czynienia:

- policjanci;
- kuratorzy;
- pracownicy socjalni;
- pedagodzy.

Najmniej aktywni w niesieniu pomocy są pracownicy służby zdrowia.

Działania Rządu na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Do podstawowych zadań Rządu w tym zakresie należy tworzenie dobrego prawa oraz realizacja krajowych programów. Analiza Raportu daje podstawę by sądzić, że tak prawodawstwo jak i programy wymagają zmian, by skuteczniej chronić dzieci przed przemocą.

Podjęte działania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie wobec dzieci na szczeblu wojewódzkim

Wojewodowie są przedstawicielami Rządu w terenie i sprawują nadzór nad realizacją zadań przez jednostki samorządu terytorialnego. Niektórzy z nich stworzyli zespoły interdyscyplinarne (policja, kuratorium, wydziały zdrowia urzędów wojewódzkich), które zajmują się na swoim terenie problemem całościowo.

Na uwagę zasługuje powołanie przez Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego Wojewódzkiego Zespołu Interdyscyplinarnego, który opracował Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. W realizację tego programu włączyły się wszystkie samorządy gminne i powiatowe województwa zachodniopomorskiego.

Raport opisuje również działania samorządów lokalnych. Zapraszamy do zapoznania się z opisem tzw. „dobrych praktyk”.

Z Raportu wynika, że należy:

1. Zmienić postawę społeczeństwa polskiego – uwrażliwić je na problem krzywdzenia dzieci i wyraźnie wskazać sposób postępowania w przypadkach stosowania przemocy

Działanie: ogólnopolskie kampanie społeczne organizowane na szczeblu centralnym, a także prowadzone przez samorządy lokalne.

2. Rozwinąć profilaktykę zapobiegającą krzywdzeniu dzieci

Działanie: wzmocnienie samorządów gminnych w realizacji programów profilaktycznych prowadzących do nabycia umiejętności radzenia sobie w sytuacjach kryzysowych i wdrażania właściwych postaw rodzicielskich (w tym zakresie zmiana Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie).

3. Podnieść poziom zawodowy służb pomocowych

Działanie: rozwinięcie systemu szkoleń i przygotowanie przedstawicieli wszystkich instytucji do szybkiego i skutecznego reagowania w sytuacjach przemocy.

4. Stworzyć odpowiednie „narzędzia” do udzielania skutecznej pomocy krzywdzonym dzieciom

- Działanie:* - rozszerzenie stosowania procedury Niebieskiej Karty przez przedstawicieli służby zdrowia oraz edukacji (obecnie policja i pomoc społeczna);
- rozwój Niebieskich Pokoi, które stanowią właściwe miejsca do przesłuchań dzieci i przeciwdziałają wtórnej wiktyimizacji.

5. Udzielać lepszej pomocy dzieciom – ofiarom przemocy w rodzinie

Działanie: dalszy rozwój specjalistycznej infrastruktury pomocowej – środowiskowej i instytucjonalnej (w szczególności: specjalistyczna pomoc w środowisku, placówki wsparcia dziennego, specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie).

6. Skuteczniej pracować ze sprawcami przemocy

Działanie: dalszy rozwój realizacji programów korekcyjno-edukacyjnych ukierunkowanych na zmianę postaw i zachowań sprawców.

5. Stworzyć lepsze prawo do skutecznej walki ze zjawiskiem krzywdzenia dzieci w Polsce

- Działanie:* - wprowadzenie kodeksowego zakazu stosowania kar cielesnych, zadawania cierpień psychicznych i innych form poniżania dziecka (zmiana Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego);
- wprowadzenie ustawowego obowiązku zgłaszania każdego przypadku, gdy zagrożone jest zdrowie lub życie dziecka;
  - wprowadzenie konieczności zabierania dziecka przez pracownika socjalnego w asyście policji w przypadkach, gdy zagrożone jest życie lub zdrowie dziecka;
  - wprowadzenie ustawowego obowiązku działań w ramach zespołów interdyscyplinarnych tworzonych w samorządach gminnych.

6. Lepiej monitorować zjawisko przemocy

Działanie: powołanie we wszystkich województwach Wojewódzkich Koordynatorów Realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

Przygotowując powyższe propozycje, wzięto pod uwagę postulaty zgłoszone przez organizacje pozarządowe oraz samorząd terytorialny. Wprowadzenie w życie proponowanych zmian powinno doprowadzić do skutecznej ochrony dzieci przed przemocą.